

Regeringens proposition till riksdagen om förlängning av giltighetstiden för lagen om temporär sänkning av dröjsmålsräntan på försäkringspremier och försäkringsavgifter som ska betalas till Lantbruksföretagarnas pensionsanstalt

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås det att giltighetstiden för lagen om temporär sänkning av dröjsmålsräntan på försäkringspremier och försäkringsavgifter som ska betalas till Lantbruksföretagarnas pensionsanstalt ska förlängas. Enligt förslaget ska dröjsmålsräntan fortfarande temporärt vara fyra procent. Avsikten med lagen är att underlätta gårdarnas tillfälliga betalningssvårigheter förorsakade av förändringar i jordbrukets verksamhetsmiljö och svåra väderomständigheter under växtperioden.

Lagen avses träda i kraft den 1 januari 2019.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
Innehåll	2
ALLMÅN MOTIVERING	3
1 Inledning	3
2 Nuläge och bedömning av nuläget	3
3 Målsättning och de viktigaste förslagen	4
4 Propositionens konsekvenser	4
5 Beredningen av propositionen	5
DETALJMOTIVERING	6
1 Lagförslag	6
2 Ikraftträdande	6
3 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning	6
Lagförslag	8
Lag om ändring av 3 § i lagen om temporär sänkning av dröjsmålsräntan på försäkringspremier och försäkringsavgifter som ska betalas till Lantbruksföretagarnas pensionsanstalt	8
Bilaga	9
Parallelltext	9
Lag om ändring av 3 § i lagen om temporär sänkning av dröjsmålsräntan på försäkringspremier och försäkringsavgifter som ska betalas till Lantbruksföretagarnas pensionsanstalt	9

ALLMÄN MOTIVERING

1 Inledning

Inom jordbrukssektorn har det under de senaste åren skett av lantbruksföretagare oberoende oväntade förändringar, med den påföljd att jordbrukets producentpriser har sjunkit kraftigt och gårdarnas lönsamhet och likviditet på kort sikt har försvagats. Enligt flera indikatorer har det ekonomiska läget i Finland förbättrats, men detta har inte ännu lett till förbättrad lönsamhet inom primärproduktionen av livsmedel. Den största orsaken till situationen med dålig lönsamhet inom jordbruket som fortgått en längre tid var den kraftiga sänkningen av producentpriserna inom jordbruket åren 2013 och 2014. Därefter har producentpriserna legat på en låg nivå redan under flera års tid. Trots att producentpriserna på t.ex. mjölk, svinkött och nötkött har återhämtat sig något efter bottenivån 2016—2017, ligger producentpriserna på i synnerhet mjölk och svinkött fortfarande på en betydligt lägre nivå än 2013. Samtidigt har produktionskostnaderna förblivit höga, och de senaste månaderna har priserna på särskilt gödsel och energi stigit. Under den första hälften av innevarande år har producentpriserna inom jordbruket dessutom börjat sjunka igen bl.a. på grund av prispressen från EU:s mjölkmarknad.

År 2017 var väderförhållandena exceptionellt svåra för växtodlare. På många håll ledde obärgad skörd och den bärgade skördens låga kvalitet till stora inkomstförluster. På grund av de svåra skördeförhållandena blev kostnaderna för maskiner och torkning dessutom exceptionellt höga. Dessa inkomst- och kostnadsverkningar belastar gårdarnas ekonomi ännu i flera år. Även 2018 ser ut att bli ett svårt år för jordbruket på grund av exceptionella väderförhållanden. På basis av skördeprognoserna kommer 2018 års spannmålsskörd att bli den minsta under hela 2000-talet.

Enligt Naturresursinstitutet låg lönsamheten i fråga om företagarinkomsten från jordbruket 2017 fortfarande på samma svaga nivå som 2016, dvs. på ca 300 miljoner euro. Enligt en prognos från augusti 2018 kommer 2018 att vara det sämsta året under 2000-talet vad gäller lönsamhet inom jordbruket.

Trots att det allmänna ekonomiska läget har förbättrats är marknadsläget inom jordbrukssektorn fortfarande svårt. Det nuvarande marknadsläget och problemen med lönsamhet inom jordbrukssektorn har lett till att gårdarnas betalningssvårigheter har fortsatt.

2 Nuläge och bedömning av nuläget

En lantbruksföretagare ska försäkra sig för ålderdom, arbetsförmåga och familjeförsörjares död på grundval av lagen om pension för lantbruksföretagare (1280/2006, *LFöPL*). Samtidigt ansluts lantbruksföretagaren till grupplivförsäkringen. För försäkringar enligt *LFöPL* betalas till Lantbruksföretagarnas pensionsanstalt (*LPA*) en arbetspensionsförsäkringspremie och en grupplivförsäkringspremie. Dessutom ska lantbruksföretagaren försäkra sig för olycksfall i arbetet och yrkessjukdomar på grundval av lagen om lantbruksföretagares olycksfall i arbetet och yrkessjukdomar (873/2015, *OFLAL*). De försäkrade som har en arbetstidsförsäkring enligt *OFLAL* kan försäkra sig i *LPA* även med en fritidsförsäkring enligt *OFLAL*. För dessa försäkringar enligt *OFLAL* betalas till *LPA* en försäkringspremie.

Enligt 25 § i *LFöPL* om lantbruksföretagaren eller bidragstagaren har försummat att betala arbetspensionsförsäkringspremien har pensionsanstalten rätt att för dröjsmålstiden ta ut en årlig dröjsmålsränta enligt den räntefot som avses i 4 a § 1 mom. i räntelagen (633/1982). Enligt 110 § 3 mom. 1 punkten i *OFLAL* tillämpas 25 § i *LFöPL* på inkassering av lantbruksföreta-

RP 134/2018 rd

gares försäkringspremie. Den normala dröjsmålsräntan för dessa försäkringspremier är således referensräntan enligt räntelagen höjd med åtta procentenheter.

På grund av störningar inom jordbrukets verksamhetsmiljö sänktes dröjsmålsräntan för försäkringspremier som ska betalas till LPA genom beslut av LPA:s styrelse temporärt till 4 procent för tiden 1.6.2016—30.6.2017. Eftersom sänkningen av dröjsmålsräntan enligt beslutet av LPA:s styrelse var en exceptionell åtgärd jämfört med tidigare följd praxis i arbetspensionssystemet, beslutades det att det ska bestämmas genom en lag om sänkningen av dröjsmålsräntan från den 1 juli 2017 till slutet av 2018.

Då den besvärliga marknadssituationen som dock fortfarande uppskattas vara tillfällig fortsätter inom jordbrukssektorn är det fortfarande motiverat att inkassera en sänkt dröjsmålsränta för försäkringspremier som ska betalas till LPA.

3 Målsättning och de viktigaste förslagen

Målet med propositionen är att underlätta de tillfälliga betalningssvårigheterna på gårdarna som förorsakats av störningar i jordbrukets marknadssituation. Målet med propositionen är dessutom att möjliggöra bibehållandet av LFöPL-försäkringens arbetsinkomster så stabilt som möjligt och sålunda garantera en tillräcklig nivå på lantbruksföretagarnas kommande pensioner.

I propositionen föreslås att dröjsmålsräntan på arbetspensionsförsäkringspremier och grupplivförsäkringspremier enligt LFöPL samt försäkringspremier som ska betalas på basis av försäkringen enligt OFLAL sänks temporärt. Enligt förslaget skulle den årliga dröjsmålsräntan för ovan nämnda försäkringspremier vara 4 procent från den 1 januari 2019 till slutet av 2020.

4 Propositionens konsekvenser

För lantbruksföretagares försäkringspremieräkningar som ska betalas till LPA beviljades enligt uppgifter från LPA 2017 över 5 månaders betalningstid i 5 934 fall. Dessa räkningars kapital var sammanlagt 6 870 750,57 euro. Betalningstid beviljades i genomsnitt 11 månader. I ca 87 procent av fallen skötte de som fått uppskov över 5 månader sina betalningar på den överenskomna förfallodagen.

I januari-juni 2018 har lantbruksföretagarnas betalningssvårigheter ytterligare ökat, då LPA mottog ca 4 711 ansökningar om betalningsuppskov för försäkringspremier. Under motsvarande tid 2017 inkom 3 971 ansökningar. På grund av situationen i början av året kan man uppskatta att behovet för betalningsuppskov ökar ytterligare åtminstone under 2018.

LFöPL:s statsandel beräknas som differensen av utgifterna och intäkterna enligt LFöPL. Som intäkter betraktas i statsandelsberäkningen LFöPL:s försäkringspremieintäkt samt avkastningen från investeringar. Betalningsuppskov genom beviljande av betalningstid påverkar inte för försäkringspremieintäktens del statsandelen, eftersom försäkringspremierna tas i beaktande i statsandelsberäkningen prestationsbaserat.

Som avkastning från investeringar räknas avkastningen enligt arbetstagarens beräkningsränta i pensionslagen (395/2006) höjd med LFöPL-försäkringspremieansvaret vid föregående års slut med fördröjningsräntorna för försäkringspremierna. Dröjsmålsräntan som fås för försäkringspremier inverkar till denna del direkt på LFöPL:s statsandel. Den föreslagna ändringen beräknas öka statens årliga kostnader med cirka 0,6 miljarder euro.

RP 134/2018 rd

I OFLA:s finansiering har investeringsavkastningen som fås från fördröjningsräntor ingen betydande effekt. Fritidsförsäkringen finansieras helt och hållet av de försäkrade själva och LPA säger upp försäkringen, om försäkringstagaren försummar betalningen av en förfallen försäkringspremie.

Inkassering av dröjsmålsräntan till fullt belopp i nuvarande situation kan leda till att de försäkrade strävar efter att sänka beloppet på LFöPL-arbetsinkomsten, om de inte förmår klara av sina betalningssvårigheter som i övrigt som uppskattas vara tillfälliga. På basis av LFöPL-arbetsinkomsten bestäms försäkringspremierna och även bl.a. det kommande pensionsbeloppet. Försäkringspremier som lämnats obetalda minskar dessutom i proportion det årets LFöPL-arbetsinkomst och påverkar därigenom det införtjänade pensionsbeloppet. Minskade arbetsinkomster och eventuella obetalda försäkringspremier ökar sålunda på lång sikt folk- och garantipensionsutgifterna, eftersom de försäkrades intjänade arbetspension blir mindre än den nuvarande.

5 Beredningen av propositionen

Denna regeringsproposition har beretts vid social- och hälsovårdsministeriet i samarbete med jord- och skogsbruksministeriet. I beredningen har också Lantbruksföretagarnas pensionsanstalt deltagit.

Det har inte begärts några särskilda utlåtanden om propositionen, eftersom de centrala intressegrupperna har hörts i samband med beredningen.

DETALJMOTIVERING

1 Lagförslag

3 §. I paragrafens 1 mom. föreskrivs det om lagens ikraftträdande och giltighetstid. Det föreslås att momentet ändras så att lagens giltighetstid förlängs till utgången av 2020.

2 Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft den 1 januari 2019 eller så snart som möjligt efter det. Det föreslås att lagen ska tillämpas på dröjsmålsrättan på arbetspensionsförsäkringspremien och grupplivförsäkringspremien enligt LFöPL samt försäkringspremien som ska betalas på basis av försäkringen enligt OFLAL från den 1 januari 2019, även om lagen inte hinner träda i kraft före detta datum.

3 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning

Enligt 6 § 1 mom. i grundlagen är alla lika inför lagen. Bestämmelsen anger kravet på rättslig jämlikhet och också en tanke om faktisk jämställdhet. Den allmänna jämlikhetsbestämmelsen riktas också till lagstiftaren. Vissa personer eller persongrupper får inte genom lag godtyckligt ges en gynnsammare eller ogynnsammare ställning än andra personer eller persongrupper. Enligt bestämmelsen förutsätts det dock inte att alla människor ska bemötas lika i alla avseenden, om inte de förhållanden som inverkar är identiska.

Den allmänna jämlikhetsbestämmelsen kompletteras av det diskrimineringsförbud som ingår i 6 § 2 mom. i grundlagen enligt vilket ingen utan godtagbart skäl får särbehandlas på grund av kön, ålder, ursprung, språk, religion, övertygelse, åsikt, hälsotillstånd eller handikapp eller av någon annan orsak som gäller hans eller hennes person. Bestämmelsen hindrar emellertid inte nödvändig positiv särbehandling för att garantera faktisk jämställdhet, dvs. åtgärder som förbättrar en viss grupps ställning och förhållanden.

Avsikten med den föreslagna förlängningen av giltighetstiden för lagen som avser temporär sänkning av dröjsmålsrättan är att underlätta situationen för de lantbruksföretagare som hamnat i betalningssvårigheter på grund av den besvärliga marknadssituationen inom jordbrukssektorn, för att undvika långsiktiga negativa effekter på dessa lantbruksföretagares ekonomiska ställning. Således sätter man i den föreslagna lagen de lantbruksföretagare som är försäkrade i LPA i en bättre ekonomisk ställning än företagare som verkar inom andra sektorer. Hos andra företagare än lantbruksföretagare har dock inte observerats en motsvarande ökning av betalningssvårigheter. Särbehandling är också motiverat därför att den exceptionella marknadssituationen inom jordbrukssektorn har inverkat försvagande på utkomstmöjligheterna i synnerhet för lantbruksföretagare.

På ovannämnda grunder anser regeringen att lagen som föreslås i propositionen om en temporär sänkning av dröjsmålsrättan på försäkringspremier som ska betalas till LPA kan behandlas i vanlig lagstiftningsordning enligt 72 § i grundlagen.

RP 134/2018 rd

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs riksdagen följande lagförslag:

Lagförslag

Lag

om ändring av 3 § i lagen om temporär sänkning av dröjsmålsräntan på försäkringspremier och försäkringsavgifter som ska betalas till Lantbruksföretagarnas pensionsanstalt

I enlighet riksdagens beslut
ändras i lagen om temporär sänkning av dröjsmålsräntan på försäkringspremier och försäkringsavgifter som ska betalas till Lantbruksföretagarnas pensionsanstalt (693/2017) 3 § 1 mom. som följer:

3 §

Denna lag träder i kraft den 1 november 2017 och gäller till och med den 31 december 2020.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2019.

Helsingfors den 14 september 2018

Statsminister

Juha Sipilä

Social- och hälsovårdsminister Pirkko Mattila

Lag

om ändring av 3 § i lagen om temporär sänkning av dröjsmålsräntan på försäkringspremier och försäkringsavgifter som ska betalas till Lantbruksföretagarnas pensionsanstalt

I enlighet riksdagens beslut
ändras i lagen om temporär sänkning av dröjsmålsräntan på försäkringspremier och försäkringsavgifter som ska betalas till Lantbruksföretagarnas pensionsanstalt (693/2017) 3 § 1 mom. som följer:

Gällande lydelse

3 §
Denna lag träder i kraft den 1 november 2017 och gäller till och med den 31 december 2018.

Föreslagen lydelse

3 §
Denna lag träder i kraft den 1 november 2017 och gäller till och med den 31 december 2020.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2019.